

Galeb

LETO X.

2

1963-64

GALEB

LIST ZA MLADINO

Izhaja mesečno v Trstu.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Grbec.

Glavni urednik: Milan Jereb.

Uredništvo: Opčine pri Trstu.

Uprava: Trst, Strada di Fiume 432, tel. 722-376

Tiska tiskarna »Graphis« v Trstu,

ulica Sv. Frančiška 20.

Naslovno stran je napravil R. Hlavaty.

Ludovka Kalan: Barčica	25
Pavle Martinc: Kraške pripovedke	26
Gustav Strniša: Živi medvedek	28
Fr. Roš: Žaba na Golem vrhu	29
Danilo Gorinšek: Mlin	32
France Bevk: Dogodek	33
Neža Maurer: Veseli listič	35
Tonca Breščak: Po trgatvi	35
R. Kragelj: Na valovih pragozdne reke	35
Vojan Arhar: Špela	39
R. Hlavaty: Življenje na kraški gmajni	40
Stana Vinšek: Prebrisani Selim	42
Vida Serajeva: Jesenska	42
V. A.: Pomenek o violini	43
V. A.: Helikopterji	43
Miro P.: Zanimivosti iz filatelije	44
V. Kodrič: Buči, buči, morje Adrijansko	45
Naši mladi dopisniki	47

Vsebinska:

LUDOVKA KALAN

Ilustriral: LEON KOPORC

Barčica

Noč na zapad je pred jutrom zbežala,
zvezde srebrne s seboj je peljala.

V skalah galebi so se prebudili,
luči svetilniki so ugasnili.

Sončece je pozlatilo obzorje,
s toplo roko je pobožalo morje.

Pisana jadra je barčica bela
v jutranjem vetru široko razpela.

Lahka kot ptica zdaj jadra čez morje,
brazde šumeče brez traktorja orje.

Nekam v daljavo hiti vsa vesela,
kot da pod krovom srce bi imela.

KRAŠKE PRIPovedKE

KOVAČEVA ŠKOVNA

Primožev Frence, Matičkov Jože in moja nona so bili najstarejši pastirji v vasi. Vsi trije so znali pripovedovati. Primožev je pripovedoval pravljice, ki jih je bral v knjigah. Matičkov je pravil o svojem življenju in o vojskah, katerih se je udeležil. Bilo je sicer zanimivo, kajti Primožev je vedno dodal k pravljičam kaj svojega, Matičkov pa je imel tako razgibano mladost, da ga je bilo vredno poslušati. Vendar smo vsi komaj čakali, da je dobila besedo moja nona.

Sedeli smo v Podpačniku pri Kovačevi škovni. To je približno dva metra dolga in meter široka kotanja, ki jo je voda izdolbla v kamen. Takih kotanj je na Krasu veliko. Kovačeva škovna pa ima prav posebno obliko: videti je namreč tako, kakor da bi služila za sedež orjaškemu človeku, kajti v malem ji

je podoben odtis, ki ga napravi človek, če sede v sneg.

»Ali veste, otroci,« je vprašala moja nona, zakaj ima škovna to obliko?»

»Povejte, nunca županja!« smo zaklicali otroci. In že so nas bila sama ušesa.

»V davnih časih,« je začela nona, »je na Pačniku živel divji mož. Bil je velikanske postave in je prebival v jami. Močan je bil, da bi ga ne zmogetel cel kup ljudi. Služila mu je prava vojska pritlikavih človečkov. Poleg drugih opravil so divjemu možu znašali hrano, ki so jo bližnji in daljni kmetje puščali kraj svojih njiv. Od vseh svojih pridelkov so kmetje zbrali po nekaj najboljšega in pustili divjemu možu, da je imel za sproti in za pozimi. Zato pa je orjak pazil na živino in na ovčje črede, ki jih tedaj ni manjkalo v nobeni vasi.

Nekoč pa se je zgodilo, da so prišli pritlikavi človečki v jamo praznih rok. Divji od jeze je orjak zatulil, da so ga slišali tja do Doberdoba in Dornberga. Prepričan, da so se ljudje spuntali in mu nočejo več dati od svojih pridelkov, je nagnal človečke po vaseh, da bi izterjali, kar mu je šlo. Prestrašili so se kmetje pa tudi začudili, saj so vendar pustili kakor zmeraj doslej ob svojih njivah prav res najboljše od vsega. Da pa ne bo zamere, so kmetje odnesli nekaj darov na njive vpricho človečkov.

Ta živila pa niso niko! prišla v roke divjega moža. Zvečer so skrivnostno izginila kakor prejšnja. Zopet je divji mož zatulil in zopet je človečke poslal do ljudi. Ljudem je dal zapretiti, da bo svoje delo opustil, če mu ne dajo hrane. Človečki pa so ga prepričali, da so ljudje hrano pripravili. Zato je divji mož poslal nekaj teh bradatih možičkov oprezovat, kdo mu odnaša hrano. In tretji večer, ko so ljudje že tretjič odnesli plodove na njive, se je zgodilo, da so nekateri pritlikavi človečki videli zloдея, ki si je tlačil hrano v bisago in jo odnašal v neko drugo, prazno jamo. To so javili divjemu možu. Ta je takoj šel nad zloдея. Dobil ga je, ko je pravkar prinesel polno bisago v jamo. Tedaj je v njem prekipelo. Prijel je zloдея za vrat in ga odnese! na vrh Pačnika. Tam sta se dajala, da so mogli ljudje od daleč videti. In sprva je kazalo, da bo zmagal zloдея, ker je bil bolj zvit in okreten. A naenkrat ga je divji mož tako udaril s svojo težko pestjo po glavi, da mu je zlomil en rog in da je videl vse zvezde na nebu. Ko ga je divji mož drugič udaril, se je zlodehy tako zabliskalo, da je takoj zbežal. A ko je stopil na pobočje

Kovačevega Podpačnika, mu je zdrsnilo na rosnih tleh in je z vso svojo ogromno težo padel na zadnjo plat. Padeč je bil tako silen, da je kamen popustil pod zlodejevo težo in tako je nastala Kovačeva škovna. Zlodehy se je sicer pobral in stekel v pekel, vendar s tako težavo, da je celo svoj rog pozabil.

Divji mož ga je hotel še bolj premikastiti, pa je prišel prepozno. Videl pa je škovno in je sam pri sebi rekel: »To je dobro.« Očistil jo je zlodejevske umazanije, prinesel vanjo vode in okoli nje zasadil jeseno in gabrovo grmovje. »Pastirji bodo tukaj pili,« je rekel, »zato se ji kače ne smejo približati. Pili pa bodo tudi moji divji golobje, zato naj si kače vodo poiščejo drugje.«

In od tedaj je Kovačeva škovna polna vode. Pastirji in golobje, jerebice in fazani jo pijejo. Le ob največji suši se posuši, pa še tedaj ne popolnoma, ker jo varuje hladna senca gabrovega in jesenovega grmovja.

Nona je umolknila. Primožev Frence pa je skušal to nekako nepopolno pravljičico dokončati: »In divji mož je tedaj odpotoval iz naših krajev in se zgubil v svetu.«

»O ne, moj ti,« je rekla moja nona. »Divji mož se je postaral v na-

GUSTAV STRNIŠA

ŽIVI MEDVEDEK

**MEDO, MEDO, MEDO,
LJUBI POLNO SKLEDO,
ČE PA POLNE SKLEDE NI,
MALI MEDO SE JEZI.**

**MEDO STRESA HRUŠKO,
HRUŠKO DEBELUŠKO,
ČE NANJ HRUŠKA PRILETI,
MEDO SMRKA, SE SOLZI.**

**TRUDEN TAVA NA DVORIŠČE,
SVOJO MAMICO TAM IŠČE,
MAMICE NJEGOVE NI,
MEDO SE NOČI BOJI.**

**KO PA SANJA, SE SMEHLJA,
MAMICA OBJEMA GA:
»EJ, TI ZLATI MOJ MEDVEDEK,
POJDIVA NA SLADKI MEDEK!«**

ših krajih. Še vedno je pazil na goveje in ovčje ōrede in ljudje so mu še vedno puščali hrano na njivah. Neke zime pa je težko zbolel in umrl. Pred smrtjo pa je svojim pritlikavim človečkom naročil, naj ga zakopljejo v njegovi jami, da ga ne bi našla hudoba in razmetala njegovih kosti. Z zadnjim zamahom roke je pozdravil okoliške ljudi, ki so se zbrali okoli jame, in izdihnil. Človečki so zadelali vhod v jamo in se z njim vred pokopali. Jamo je obraslo grmovje in nihče ne ve, kje je.

Ilustriral: KLAVDIJ PALČIČ

FR. ROŠ

Ilustriral: LEON KOPORC

Žaba na Golem vrhu

Bilo je v davnih časih, ko je na Golem vrhu še stal ponosen grad z visokim okroglim stolpom, obdan z obzidjem. Izmed vseh graščakov, ki so kdaj tam prebivali, je bil Konrad najkrutejši. Brezpravni kmetje mnogih vasi so mu dajali dosti desetine in mu hodili na tlako polovico dni v letu.

Grajska hči Juta, Konradova hči, je imela usmiljeno srce. Branila je kmete, a ni mogla omehčati zakrnjenega očeta. Bolele so jo krivice, ko je v nočeh poslušala jok in krik kmetov v grajskih ječah. In je odšla v tujino. Bridka so bila leta, stokalo je ljudstvo.

Nekoč je prišel v Konradove vasi popotnik, star človek z dolgo sivo brado. Iz daljnih krajev je bil in nikomur ni povedal svojega imena. Poln sočutja je poslušal tlačane, ki so mu tožili svoje neznosno gorje. Srdit je krenil proti gradu, da bi govoril z graščakom.

Pred obzidjem so ga zgrabili grajski hlapci in odvedli na dvorišče. Priklicali so graščaka in oskrbnika. Pogumno je izpregovoril starec:

»V daljne dežele je segel glas, da se kmetom tu hudó godi. Prišel sem, da pomagam ljudstvu. Zato hočem, da se nemudoma odpro vrata jetnikom, ki nedolžni trpe v grajskih temnicah.«

Razkoračil se je graščak, napih-njen v togoti:

»Kaj si drzneš, potepuh in norec! Slecite ga in premlatite ga do krvi, da bo vedel, kdo je tu gospodar! Potem ga poženite od tod! Kaj še čakate, hlapci? Mar se bojite takšne stare žabe?«

Planili so nanj, da ga podro na tla. Toda starec je ves potemnel v obraz, iz oči so se mu zasvetili jezni bliski, vzrasel je in je bil višji od vseh.

Hlapcem so omahnile roke. Tedaj se je sam graščak pognal v neznanca, a se je zgrudil kakor zadet od strele.

Starec je dvignil roko nad njim: »Bodi žaba sam!«

Graščak Konrad je v hipu kakor skopnel v lastni obleki in izpod nje je počasi prilezla debela zelena žaba. Le njene temne, osorne oči so še bile graščakove.

Oskrbnik in hlapci so vztrepotali, nato so plaho odstopili.

Neznanec pa je velel:

»Odprite vse ječe! Prosti naj bodo vsi jetniki!«

In kmalu so iz grajskih podzemeljskih prostorov pričeli prihajati kmetje, mnogi od teh bolni in do kosti sestradani. Nekaterim, če niso mogli več hoditi, so pomagali drugi. Zakrivali so si uboge oči, ki nenadne svetlobe niso mogle prenesti. Zdaj niso vedeli, kaj se bo zgodilo z njimi.

»Prosti ste in pojdite domov!« jim je dejal starec.

Opotekali so se mimo njega plašno, kakor da ne morejo razumeti vesele vesti. Priklanjali so se mu in stopali k vratom v grajskem obzidju. Nekdo izmed njih je mimogrede s škornjem zadel v žabo, ki je tam lezla. Zapenil se ji je široki gobec v grenki nemoči.

Starec je vodil kmete navzdol v vasi.

Žaba na grajskem dvorišču je sunkoma zakrekala:

»Ne glejte me tako začudeno! Še vedno sem mogočni graščak Konrad in vsi vi ste v moji službi! Nesrečen človek sem in grda sramota me je doletela. Takoj moram biti rešen ostudne žabje podobe! Oskrbnik, teci za starcem, ki je gotovo čarovnik! Lepo ga povabi nazaj v grad! Hočem ga nagraditi z zlatom! Naj se me usmili! Reci mu, da ga prosim! Brž, brž! Saj vendar ne morem takšen ostati za zmerom! Fej! Uuu!«

Oskrbnik je pohitel za kmeti in starcem. S povzdignjenimi rokami ga je poprosil, naj se usmili graščaka. Neznanec pa je odvrnil:

»Jutri zgodaj pridem v grad. Dotlej naj gospod Konrad premišljuje o krivicah, ki jih je delal, in o kazni, ki jo je zaslužil!«

Vrnil se je oskrbnik in je starčeve besede sporočil nestrpni žabi. V silni jezi je visoko poskočila, bljuvala sline in hreščala:

»Nemarni čarovnik! Kako si je drznil tako ravnati z menoj, ki sem grajski gospod? Kako naj me odslej spoštujejo podložniki in se me bojijo? Kruto se hočem maščevati nad njim!«

Potem je oskrbnik vzel v naročje svojega gospoda žabo in jo mrzlo in

sluzasto ponesel v grad. V sobi jo je položil v mehko posteljo.

Ta dan je starec do noči hodil po vaseh, ki so bile podložne gospodu Konradu. Kmetje so slavili svojega rešitelja, on pa jih je bodril za bodočnost. Nikomur ni povedal svojega imena. Skrivnost je bival med njimi in mirno se mu je smehljaj obraz iznad bele brade.

V gradu se je žaba vso noč premetavala po mehkih perncah. Ni mogla zaspati, tako težke so ji bile ure sramote.

Komaj se je zdanilo, že je pozvala k sebi oskrbnika in hlapce. Stali so ob postelji, ki je na njej čepel v grdo zeleno žival izpremenjeni grajski gospod. Na krakih je sedela ter z dviganjem prednjih nožic in srepim pogledom ukazovala, kako bo treba prevarati in kaznovati neznanca, ko dospe v grad. Treba mu bo dati mošnjo zlatnikov, da gospodu vrne človeško podobo. Toda ko bo potem odhajal iz gradu, naj ga pri vratih nenadoma stražar ubije z mečem. Biti pa mora v trenutku mrtev, da se ne bo mogel več maščevati. Tako bo graščaku ostala tudi mošnja cekinov, z njimi pa bo hlapce bogato poplačal za zvesto službo.

Hlapci so se gospodarju ponižno priklonili in odšli vsak na svoje mesto. Oskrbnik je žabo v naročju ponesel na prag grajskega poslopja. Od tam je sedeča na visoki blazini opazovala, kako se izpolnjujejo njeni ukazi.

Pripravljena je bila debela mošnja zlatega denarja. Najmočnejši hlapec se je postavil na stražo ob grajskih vratih, z ostrim mečem ob bedru.

Čuden glas se je začul iz zraka. Čez polja je nad grad priletela velika ptica in se spustila na streho grajskega stolpa. Bila je bela čaplja s tankim vratom, dolgim kljunom in visokimi nogami.

»Ustrelite jo!« je velela žaba.

Toda za to ni bilo več časa. Zakaj preden je mogel kdo puščico sprožiti iz loka, je izpred grajskega izhoda zaklical stražar:

»Starec prihaja!«

Žaba je zakrekala:

»Ravnajte po mojih ukazih! Poplačani boste za to!«

Neznanec je vstopil. Žaba ga je z blazine pozdravila s hinavsko sladkimi besedami:

»Dobri mož, zlatnikov ti dam, kar jih premorem, samo vrni mi človeško podobo, prosim te! Ne morem več prenašati strašne sramote, s katero si me kaznoval za moje grehe.«

»Ni mi do tvojega zlata,« je odvrnil starec.

»S čim morem pridobiti tvojo milost, plemeniti mož?«

»Ravnaj s kmeti človeško in spet boš človek!«

»To hočem storiti,« je obljubila žaba, sama pri sebi pa je menila, da bo treba tlačane še huje zatirati.

»Ko mine ura, boš spet človek, če dotlej ne bo zle misli v tebi.«

»Odvzemi mi takoj to gnusno podobo, prosim te! Svoje nesreče ne

morem več prenašati! Saj ti obljubljam vse in prisegam ti!«

Žaba je trudoma pokleknila in dvignila desno prednjo nožico kakor k prisegi: »Reši me tega tujega telesa! Vse moje bogastvo naj bo tvoje! Usmili se me, neznan mož!«

»Rekel sem,« je dejal starec. »Ko mine ura, bo tvoja podoba spet človeška, če dotlej ne bo hudobne misli v tebi. Če pa boš pozneje kdaj počenjal spet stare krivice, te bo zadel še hujša kazen.«

In starec je krenil k izhodu. Kričali so za njim žaba, oskrbnik in hlapci, naj se vrne, toda zaman.

Komaj pa je prestopil prag obzidnih vrat, je hlapec — stražar za njegovim hrbtom dvignil meč in z vso silo zamahnil po starčevi glavi.

Toda kakor da je zadel na nevidno steno, mu je meč omahnil in zdrknil na tla. In starec je mirno nadaljeval pot po griču navzdol.

»Nikar, ne še!« so vpili žaba, oskrbnik in hlapci nespametnemu stražarju, ki je hotel izvršiti povelje, čeprav graščak še ni bil rešen žabjega telesa. In so pohiteli za neznancom, da ga poprosijo odpuščanja.

V silnem razburjenju ob vseh teh dogodkih je bila žaba padla z blazine. Obupno je krekala in poskakovala zdaj na grajskem dvorišču.

Čaplja, ki je ves ta čas stala na grajskem stolpu, pa se je nenadoma spustila k tlom. In že se je približala žabi, ki ji je strah hipoma ustavil sapo.

Odprl se je dolgi, krepki čapljin kljun. In žaba je v njem izginila.

Priskočil je hlapec, edini, ki je bil še tu. Prepozno!

Bela čaplja se je bila dvignila s pogoltnjenim plenom preko obzidja, preletela je vas in se za polji skrila očem.

Vrnili so se hlapci. Čudili so se vsemu, kar se je zgodilo, nazadnje pa so rekli:

»Gračak Konrad je zaslužil takšno usodo. Tudi nam ni bilo dobro pri njem. Ni treba, da bi žalovali za njim. Še nas bi bil skoraj spravil v nesrečo, ker smo mu pomagali zatirati kmete.«

DANILO GORINSEK

Razdelili so si mošnjo cekinov, ki jim jo je bil obljubil gospodar. Priredili so si veselo gostijo. Saj se je bila tudi čaplja imenitno pogostila z mogočnim grajskim gospodom, spremenjenim v žabo.

Starec se je napotil dalje po svetu.

Kmalu se je v svoj rodni grad vrnila Juta, milosrčna grajska hči. Kmetom je bilo zdaj dobro in ljubili so svojo lepo gospodarico. Niso pa pozabili starca, ki jih je rešil gorja. Tako so ugibali:

»Morda je bil sam kralj Matjaž, ki je pomagal nam — revnim in zatiranim. Prav on je bil!«

Danes samevajo na Golem vrhu razvaline. Bršljan jih prepleta in poleti se na njih sončijo modrasi. Spodaj v dolini pa se belijo lepe, vesele kmečke vasi.

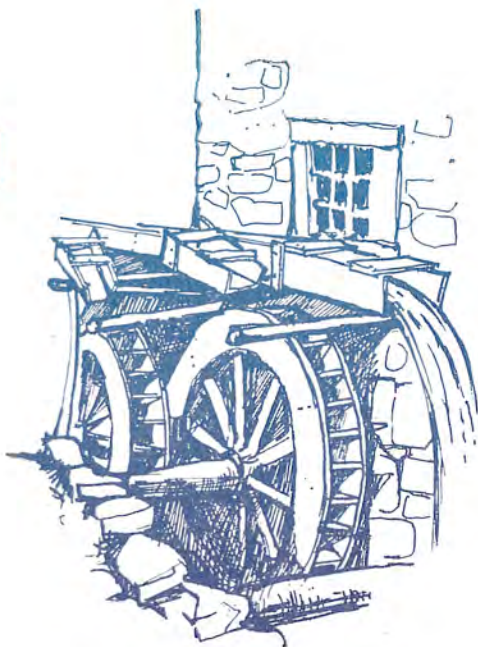
Ilustriral: KLAVDIJ PALČIČ

MLIN

*Klip, klop, klop, klip, klop —
kolo se vrti,
med mlinskimi kamni
se žito drobi.*

*Klip, klop, klop, klip, klop —
vrti se kolo,
že zmleto je žito,
to kruha spet bo!*

*Klip, klop, klop, klip, klop —
kolo se vrti,
da mlin le kaj mleti
imel bi vse dni!*

FRANCE BEVK

Ilustriral: MILKO BAMBIČ

DOGODEK

Ko sem bil še paglavec, so me zmerjali z jetiko, tako sem bil ves koščen in suh, pravi zelenec. Menda zato, ker sem od jutra do večera letal po klancih, po sadovnjaku, po gmajni ali po gozdu. In pa zato, ker sem bil izbiričen pri jedi. Ni mi dišalo niti zelje niti močnik niti krompir. Teh jedi pa je bilo največ na mizi. Rad pa sem otepal vsak kruh brez razlike. Od pšeničnega do ječmenovega. Le ovsenega nisem maral, zdel se mi je grenak. Najrajši pa sem imel sadje. Cele kupe sadja.

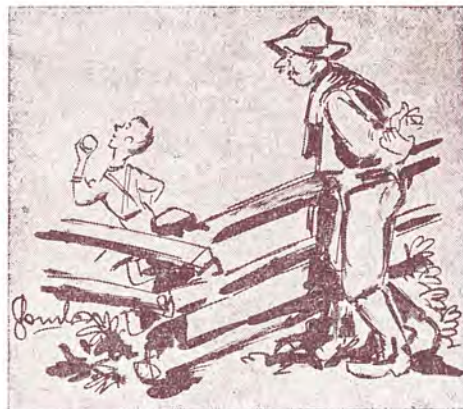
Na mojo srečo smo imeli pri nas velik sadovnjak. Vsaj meni se je zdel velik, saj je objemal ves grič od klanca do sosedovega gozda. Pozimi in pomladi, ko so bile veje gole, je bilo zame sedem suhih let. Od poletja, ko so začele cepati prve hruške, pa mi je bila miza vsak dan pogrnjena. Ded me je pisano gledal, ker sem mu uteptal vso travo pod drevjem. Saj sem pazil in hodil po prstih, a sem vendar puščal za se-

boj sled, kot da je slon prišel v goste. V jeseni mi ni bilo treba več plezati v veje ali vanje lučati krepelce, da sem sklatil sadje. Darovi so se mi kar sami usipali na glavo. Tu sem ujel debelo jabolko, tam sočno hruško ali pest sladkih češpelj. Bil sem sit ko boben; ko sem prišel k mizi, sem vihal nos nad zeljem in močnikom.

Zapihali so mrzli vetrovi, padla je slana, tedaj je bilo konec moje Indije Koromandije. Jabolka so bila potrgana, hruške posušene, češplje so se godile v čebrih za žganje. Tedaj sem stikal po sadovnjaku in kot žejna vrana zijal v veje in vrhove. Ali je še ostala kaka hruška, jabolko ali češplja?

Hrušk ni bilo. Pač. Imela jih je še lišperna. A drevo je bilo neznansko visoko. Nisem se upal v njegove vrhove, četudi nisem bil slab plezalec. Te hruške so bile vse od muh. Preden so dozorele, so se tako držale s svojimi peclji, da jih ni otrešel noben vihar. Ko so slednjič porumenele, so cepale v prvi sneg... V drevju, ki mu je že odpadlo listje, se je prikazalo kako jabolko ali češplja. Te posladke sem krepeljal tako dolgo, da so mi prileteli v naročje...

Neko jesen sem okoli češplje, ki je stala nad njivico pred hišo, dolgo poplesaval kot maček okoli vrele kaše. Drevo je bilo že staro, ena veja je od debla vodoravno molela nad njivo. Na koncu veje se je moj oče odkrilo za pest češpelj. Bile so temnomodre, več kot zre-

le, zgrbljene pri peclju. Vedel sem, da so zelo sladke.

Te češplje mi niso dale mirno spati. Hotel sem jih imeti. Prinesel sem najdaljšo raklo, a ni bila zadošči dolga, da bi jih sklatil. Metal sem vanje krepelce in kamenje, a jih nisem zadel. Porogljivo so se zibale, nobena ni odletela. Več kot enkrat sem splezal na drevo, a si nisem upal na vejo. Zaman sem hrepeneče zrl na sadeže. Z očmi jih nisem mogel utrgati ne sklatiti.

Nekega dne sem se odločil, da bodo češplje moje, naj stane, kar hoče. Oprijel sem se veje z rokami in jo zajahal, da so mi noge binglja'e navzdol. Previdno, počasi sem se ped za pedjo vlekel od debla. Z rokami sem zgrabil za vejo daleč predse in potegnil telo za seboj. Ena — dve... Pazil sem, da ne izgubim ravnotežja. Veja je trepetala, se zibala in se rahlo upogibala. Bilo me je groza, da sem čutil mravljince po životu. Pod menoj je bila rjava njiva, a češplje na koncu veje so mi bile vedno bliže.

Še malo, sem mislil, nato bom vejo močno potresel... Tedaj se je nekaj zgodilo. Ne, ni se zlomila veja, kot si morda mislite, bila je močna. Izgubil sem ravnotežje, glava je omahnila navzdol, navzdol so zletele tudi noge in zadnjica, le ro-

ke niso popustile. Obvisel sem na veji med nebom in zemljo.

Danes, ko to pišem, se smehljam, a takrat mi ni bilo do smeha. Bilo mi je tesnobno pri duši. Obšel me je smrten strah. Srce mi je burno razbijalo, kri mi je udarila v glavo, trepetal sem kot šiba na vodi. Nič več mi ni bilo do češpelj. Pokesal sem se, da sem prežal nanje, a je bilo prepozno. Roke, ki so se krčevito držale veje, so me vedno huje bolele. Popuščale so mi moči. Zdelo se mi je, da bom zdaj zdaj cepnil na zemljo.

Zavpil bi bil na pomoč, a mi je groza vzela glas. Saj bi me tudi nihče ne slišal. Hiša je bila dobršno daleč in vsa okna so bila zaprta. In kako bi me tudi sneli s tiste veje, ko sem visel tako visoko? Poleg tega bi moral poslušati še pridigo.

V stiski sem napel poslednje moči in se z nogami pognal kvišku. Posrečilo se mi je, da sem z eno nogo ujel vejo, nato še z drugo. Srce se mi je oddahnilo. Bil sem rešen. Vse drugo je bilo laže, četudi ne lahko. Roke sem pomaknil do kolen in se z nogami pognal naprej. In zopet... Tako sem se počasi pomikal proti deblu. Glava mi je visela navzdol, svet sem videl narobe, a vendar se mi je zdel ves rožnat in lep... Slednjič so se mi boste noge dotaknile debla. Oklenil sem se ga z rokami in po njem zdrknil na zemljo.

Šele tedaj so mi pošle vse moči, ves sem se tresel kot v mrzlici. Legel sem na rjavo trato bolj mrtev kot živ. Bil sem navrhan hvaležnosti, da sem se rešil. »Nikoli več,« sem ponavljal pri sebi. »Nikoli več!« A oči so me bolele in srce, če sem le pogledal na konec veje.

NEZA MAURER

Veseli listič

Listič veseli sem z breze doma, z veje, kjer škorec hiško ima.

Pa jesen prišla je in veter hladi, nekam na toplo so škorci odšli.

Naj se razjočem, ker ni več lepo, in jutri mogoče še slabše nam bo?

Eh, raje od breze vzem bom slovo, pa za soncem in škorci šel čez goro.

TONCA BREŠČAK

Pa trgatvi

Osamljeni ostali so lepi vinogradi... Ostal je v njih samo jesenskih sapic dih.

Utihnili so črički in trgači. So zadnje jagode otroci pozabali in med rumenim listjem že črički so zaspali.

Zdaj trudna trta se spet bo odpočila, da bo prihodnjo jesen presladko vince nam v sode spet nalila.

Piše: RADO KRAGELJ

Ilustrira: RADO SOVRE

NA VALOVIH PRAGOZDNE BEKE

114. Jarek, v katerem je bil uporniški štab in z njim pol svobodna, pol ujetnika Pedro in Sedar, so zapustili skoraj vsi, nazadnje še poveljnik enote; ostali so le bolničarji, ki so se tudi po svoje pripravljali na boj. Pedro je bil pobit in malodušen, Sedar pa je kar drhtel od vznemirjenja in vpraševal: »Kdaj bodo začeli? Zakaj ne začnejo? Saj jim bodo nazadnje Portugalci še ušli!« Star črnc z bolničarskim znakom na rokavu ga je pomiril: »Brez skrbi, ne bodo ušli. Okrog in okrog njih so naši — niti miš ne more iz obroča! O, zakaj je tega treba! Spet bo toliko krvi, toliko krvi!«

115. Portugalci so se bili vrnili do kamionov; na obzorju je še vedno gorela bantajska vas, ki so jo bili pravkar zažgali; potrebovali so skoraj pol ure, da so se spravili na vozila in pripravili kolono za odhod; v istem hipu, ko so zabrneli motorji kamionov, je šinila iz trave ob cesti visoko v zrak raketa. Še preden so se presenečeni Portugalci zavedli, kaj to pomeni, se je vsula nanje svinčena toča z vseh

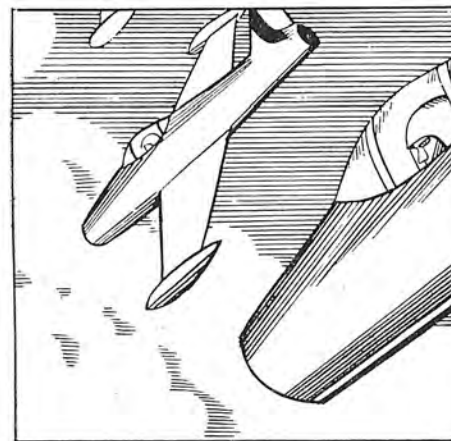
strani. Velik del jih je bil ubit ali ranjen še na kamionih; nekateri so padli, ko so skakali z vozil in iskali zaklone; tiste, ki so plegli po tleh ob cesti in začeli z ognjem odgovarjati napadalcem, pa so drugega za drugim uničevale male udarne skupine, ki so se približale cesti na dvajset korakov in še manj; pod njihovimi ročnimi bombami so padli še poslednji požigalci bantajskih vasi, vsi do zadnjega.

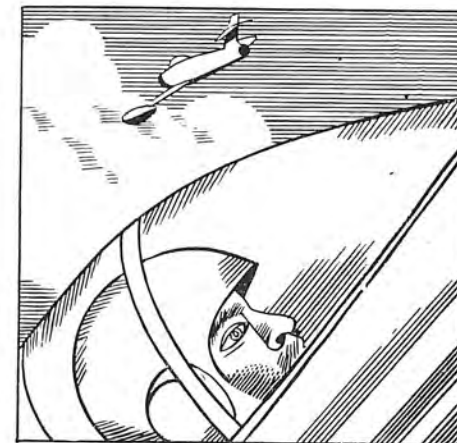
116. Boj je bil končan. Uporniki so pobirali orožje pobitih Portugalcev. Častnik je ukazal, naj trupla vojakov položijo na cesto drugo ob drugo in izkopljejo zanje grob. Tedaj se je oglasilo brnenje letal. »Proč od ceste!« je zaklical uporniški poveljnik.

117. »Vojaki so jih poklicali na pomoč,« je dejal Pedro, »ampak prepozna so, čeprav so prišla kar hitro, kakor od daleč najbrž prihajajo. Kdo ve, kje imajo letališče...« »Prav daleč ne,« je zamrmral častnik, ki je legel ob njega v jarek, »sicer jih ne bi mogli priklicati po radiu.«

118. Letala so se spustila nizko nad cesto in divje streljala v travnato ravnico ob njenih robovih. Potem so piloti očitno ugotovili, da tam spodaj nekaj ni v redu, kajti dvignili so se višje in večkrat zaporedoma zakrožili nad bojiščem, s katerega se je še vedno dvigal dim.

119. »Halo, zemlja, javite se! Halo, zemlja, javite se!« je zaman klical vodja skupine letal v mikrofon svojega radijskega oddajnika. Nihče mu ni odgovoril. Potem se je po radiju povezal s tovarišema: »Prepozni smo. Doli na cesti so edino še trupla naših in uporniki. Po njih!«

120. Ampak letalec je imel prav samo deloma: res, da so ležala na cesti le še trupla portugalskih vojakov — ampak uporniki so se bili umaknili daleč proč od ceste. Zato je bilo brez smisla, ko so letala še enkrat zakrožila v napad, se pognala nizko nad cesto in jo zasula s strojničnim og-

njem in bombami, ki so cesto preorale in pokopale trupla pokončanih portugalskih vojakov. »Tu nimamo več kaj opraviti,« je dejal uporniški častnik, opazujoč početje letalcev, »brž ko letala izginejo, se dvignemo še mi na pot, da bomo čimprej čimdalje od tod!«

VOJAN ARHAR

Ilustrirala: KSENIJA PRUNK

ŠPELA

**ELA,
ŠPELA,
DANES KUHA:
ZA MEDVEDKA - SLADKOSNEDKA,
ZA PAJACA GASPERLINA
IN ZA PUNČKO NANA-NINA.**

**ŽLICA VODE,
TO JE JUHA;
MALO TRAVE
JE PRIKUHA
IN IZ MIVKE TRI POTIČKE
ZA VESELE OTROČIČKE.**

**KUHA URNO JE KONČANA,
LAČNA VSA DRUŽINA ZBRANA,
ŽEMLJE NESE SOSED PEK —
ELA,
ŠPELA:
DOBER TEK!**

ŽIVLJENJE NA KRAŠKI GMAJNI

V minulem poletju sem imel srečo, da sem preživel neko jasno, toplo jutro z otroki na gmajni. Naš pogled je segal daleč čez kraško planoto. Menili smo se o malih, nedolžnih živalcah, ki jih je kar mrgolelo okoli nas. Otroci sicer raje poslušajo povesti o divjih zvereh, o levih, tigrih in krokodilih. Te zgodbe so dolge, ob njih se nam ježi koža in nikoli nimajo konca. Toda mi nismo bili v Afriki in zato se je naš pogovor sukal okoli malih, nedolžnih živalic. To so bile mravlje, kobilice, stonoge, gosenice, hrošči, polži in metulji.

Žuželke so se plazile po sivem kamenu, ki je molelo iz trave, druge so poletavale od cveta na cvet, tretje so poskakovale sem in tja po tra-

vi ali so urno hitele po tankih stezičah, ki so jih same zgradile med dolgimi in mehкими debelci sočno zelene trave.

Kakor hitro smo se usedli na travo, je postalo okoli nas vse živo.

Še zdaleč nismo mislili, da je v tisti drobni džungli toliko življenja. Rekli smo: »Živalce so se nas zbale, ko smo tako veliki v primerjavi z njimi.« Prav gotovo so menile: »Bežite! Prišli so med nas orjaki in nas bodo vse pohodili.« Mi pa jim nismo hoteli nič hudega. Opazovali smo le, kako žive in kako se premikajo. Mali Ivko je modro pripomnil, da je najbrž njih glavna skrb, kako se bodo dosita najedle. Uganil je. Na gmajni je vse polno malih sadov, cvetličnih korenčkov in sladkih travic, ki so za njih prava poslastica.«

Kobilice, ki smo jim dali ime po konjih zaradi njih poskočnosti, so začele brž skakati. Skakale so tako daleč in tako visoko, da bi mi, ko bi imeli tolikšno moč v mišicah, skakali sto in več metrov daleč in preskakovali večnadstropne hiše. Na sivem kamnu, ki je molel iz trave, se je urno premikala dolga stonoga, ki jo je človek krstil tako po velikem številu nog. Naglo premikala številne noge in beži pred sovražnikom. Jožko se je zgražal nad tem,

da imajo tudi tako drobne žuželke sovražnike. In vendar je v naravi tako, da močnejši preganja šibkejšega in mu celo streže po življenju. Ta mala in preprosta bitja narave, ki se le s težavo obvarujejo pred mrazom, vetrom in povodnijo, nimajo razuma in žive po nagonu. Skrbe za preživljanje in razmnoževanje svoje vrste, za obrambo ali za napad na druge, slabotnejše živalce.

Na kamnu za nami se je leno plazil polž s hišo vred. Vsi smo opazovali, kakšno veliko in težko hišo nosi na hrbtu in se z njo premika iz kraja v kraj. Ko smo ga podražili, ni razumel šale in se je brž ves skrivil v hišo, da ga ni bilo več videti. Šele čez čas, ko je menil, da ni več nevarnosti zanj, je zopet pomolil glavo iz hiše in počasi nadaljeval svojo pot. Nismo mu branili poti. Markec je v šali pripomnil, da bo morda do pozne jeseni prišel do Barkovelj, kjer ni burje in kjer bo lepo prezimil.

Oziraje se okoli, smo na deblu malega grmiča zagledali lepo svetlo zeleno gosenico. Bila je precej dolga in debela in se je gibala z vsem telesom, ki je bilo tako prožno, kot bi bilo sestavljeno iz samih kolobarjev. Na trebušnem delu je imela nogam podobne izrastke, s pomočjo katerih se je porivala po deblu navzgor proti cvetu, na katerega se je bil spustil majhen rumen metuljček. Čudili smo se velikim krilom pri tako neznatnem telesu. Metuljček je stalno migal z zadnjim delom telesa, glavico pa je dobesedno zaril med cvetne prašnike. Hu-

domušni Ivko se je oglasil in dejal: »Glejte ga, ta krade čebelam med v cvetu!« Ko nas je metuljček

opazil, je urno odletel. Mi smo pa gledali za njim in videli, kako se mu je v zraku pridružil drug metuljček in kako sta letela daleč proč od nas. Še smo gledali za metulji, ko je nastal med nami pravi poplah. Peter je namreč zagledal, kako se plazi proti nam velik hrošč rogač. Imel je šest nog, a te so bile močne, kosmate in krepke v členkih. Trdi rjavo črni hrbet je bil kakor ščit, ki ga je varoval pred sovražniki. Iz glave so mu molele velike, močne klešče. Stiskal jih je in širil.

Za živalce v tisti drobni džungli je gotovo veljal za hudo zverino, s katero se ni dobro srečati. Še mi smo se ga bali. Mimo njega so brzele večje in manjše mravlje, za katere se pa ni veliko menil.

Naše opazovanje je zmotil Ivko. Z otožnim glasom nam je zaupal, da mu kruli po trebuhu. Vsi smo vstali, ko je pravkar na bližnjem vaškem zvoniku začelo zvoniti poldne. Veseli smo odšli po poljski poti h kosilu.

PREBRISANI SELIM

(ORIENTALSKA PRAVLJICA)

SELIM JE IMEL DESET OSLOV, KI JIH JE ČEZ DAN DAJAL V NAJEM, ZVEČER PA JIH SPET ZAPIRAL V SVOJ HLEV. KADAR JIH JE GNAL DOMOV, JE VEDNO SAM SEDEL NA ZADNJEGA.

KO PA JE NEKEGA VEČERA PREŠTEVAL SVOJE OSLIČKE, JIH JE NASTEL SAMO DEVET, KER JE POZABIL ŠTETI OSLA, KATEREGA JE JEZDIL. TAKOJ JE SKOČIL NA TLA IN ISKAL DESETEGA. POTEM JE STEL ZNOVA IN GLEJ: BILO

JIH JE DESET! ZOPET JE ZAJAHAL SIVČKA IN SPET ZACEL PREŠTEVATI SVOJE ŽIVALI. NASTEL PA JIH JE SAMO DEVET — IN IGRA SE JE PONAVALJALA.

KONČNO JE MODRIJAN PRIŠEL DO NASLEDNJEGA ZAKLJUČKA: »KADAR HODIM PEŠ, SO VSE ŽIVALI TU, KADAR PA JEZDIM, MANJKA EN OSEL!« ZATO JE RAJE CAPLJAL POLEG SVOJIH OSLIČKOV. ZDAJ JIH JE BILO CELO ENAJST...

Jesenska

(VIDA SERAJEVA)

Čuj, ptičica siničica,
gosposka beloličica,
zapela pesem: cicifuj,
za zimo gorko se obuj,
za zimo!

Se smeje kukav'ca: kuku,
mé k soncu pojdemo domu:
od juga smo krilatice,
čemu bi nam copatice
za zimo!

P
O
M
E
N
E
K

V. A.

O VIOLINI

Violina se je razvila iz glasbil — godal, s katerimi so v srednjem veku spremljali petje. Sedanjo obliko je dobila v 16. oziroma v 17. stoletju.

Izdelati glasovno zares odlično violino je pravo mojstrstvo. Lepota njegove zvoke je odvisna od lesa, oblike, velikosti, kakovosti laka in drugih elementov.

Najbolj znani izdelovalci violin so italijanski mojstri iz goslarskih rodbin Guarneri, Amati in Stradivari. Najbolj dragocene so danes tiste violine, ki jih je izdelal kremonski mojster Anton Stradivari (1644-1737), ki je vse do svoje globoke starosti živel in snoval v svoji delavnici. Izdelal je približno 2.000 glasbil, med njimi precej izredno cenjenih in svetovno znanih. Njegovim violinam pravimo stradivarke. Imajo zelo čist in obenem mogočen zvok in so prekrasno izdelane.

Največji goslač vseh časov je bil Genovežan Nicolò Paganini (1782-1840), ki je bil v glavnem samouk. Violinske skladbe, ki jih je napisal in igral ta nedosežni violinski virtuos, spadajo med najtežje v vsej dosedanji violinski literaturi.

Danes najbolj znani violinisti so: Yehudi Menuhin, Ojstrah David Fjodorovič, Jaša Heifetz, Szering Henryk in drugi. Med mladimi slovenskimi violinisti je najbolj pomemben Igor Ozim.

HELIKOPTERJI

Helikopterji so zelo koristna letala. Imajo izredne lastnosti letenja, saj lahko visijo v zraku, letijo naprej in tudi nazaj. Za pristajanje potrebujejo prav tako malo prostora kot za vzlet, saj pristajajo in vzletajo navpično. S helikopterji prevažamo pošto, dovažamo zdravila, hrano in ostale življenjske potrebščine v kraje, ki so zaradi poplav ali snežnih zametov odrezani od sveta, pomagamo ponesrečenim planincem in mornarjem, nadzorujemo obširne gozdne predele in jih tako varujemo pred uničujočimi gozdnimi požari, škropimo z njimi razsežne sadovnjake, uporabljajo pa jih tudi občudovani kavboji za nadziranje tisočglavih čred, ki se pasejo na neskončnih ravninah. Posebno vrednost imajo helikopterji tudi v vojni, kjer služijo za prevažanje vojakov in vojaške opreme, posebno tam, kjer bi bila dostava tega zaradi neprikladnih terenskih prilik nemogoča, n. pr. na področju pragozdov. Moderni helikopterji, ki služijo civilnim in vojaškim potrebam prevažanja, dosegaajo brzino nad 200 km na uro.

V. A.

MATTERHORN

Na švicarsko-italijanski meji se dviga znana gorska vzpetina Matterhorn, po italijansko Monte Cervino, ki je visoka 4.478 m.

Prvi planinec na tej gori je bil neki Wympfer leta 1865.

Severna stena Matterhorna je postala zadnja leta eno od preizkuševališč najboljših gorskih plezalcev. Severno steno je doslej preplezalo več pogumnih in drznih planincev. Tudi Slovenci se lahko ponašajo, da so preplezali to nevarno goro.

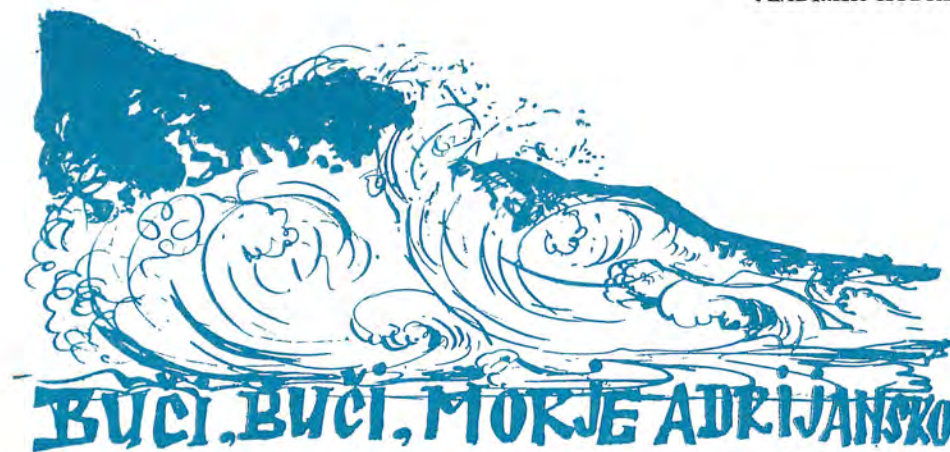
Na prvi znamki je plezalec, ki se vzpenja preko severne stene Matterhorna, na drugi pa je dobro vidna mogočna piramida te tako znamenite gore.

DVA MRHOVINARJA

SAKAL je rumenkasto rdeče ter si vo črne dlake in živi v Afriki. Sem in tja ga je dobiti tudi na dalmatinskem otočju in v Grčiji. Človeku šakal ni nevaren, čeprav je zelo požrešen. Rad se hrani z mrhovino, zategadelj zasleduje po puščavi karavane, ki puščajo za seboj ostanke mesne hrane. Napada pa manjše živali in se grdo tuleč klati po puščavskem pesku.

HIJENE so neukrotljive nočne zveri zoprne zunanosti. Živijo po puščavskih predelih Afrike. Hodijo potuhnjeno z opotekajočim korakom. Bojazljivo se hranijo z mrhovino, ki ostane levom po njihovih poledinah. Kar ti pustijo, ko so siti, pospravijo hijene. Če so sestradane, so nevarne. Zaradi strahovite požrešnosti in samogoltnosti, zaradi ostudne postave in groznega rjovenja so ljudem zoprne.

»Kraševci so že od nekdaj znani kot ljudje, ki jim svoboda ni le prijetno zvoneča beseda,« se domisli Stane. »Čez pet let bo točno 300 let, odkar so kriški, kontovelski in proseški kmetje pokazali zobe Tržačanom. Mestni očetje so namreč tedaj odločili, da morajo možje iz teh vasi na tlako daleč dol v žaveljske soline. Naše kraške trme pa — ne! Seveda je sledila kazen: vsakdo je moral plačati globo v znesku 7 mark ali 28 goldinarjev, česar v tedanjih časih ne bi zmozel ravno vsak bajtar in so torej morali biti naši tedanji domačini kar precej prisebni.«

»Morda je bilo pošiljanje ljudi iz teh vasi v tako oddaljene kraje na tlako le pretveza meščanov, da so nagajali okoličanom, kar pa tem ni bilo pogodu,« ugiba Jelica.

»To bi kar moglo držati,« pripomni Zorko, »saj je znano, da so bili naši okoličani od nekdaj trn v peti mestni gospodi, čeprav je kraški pršut, odlični prosekovec in še vse ostale dobrote pošteno visoko cenila. Tako se je pritožilo mesto leta 1491 čez pastirje iz okolice, ki so pozimi celo do samih mestnih vrat, češ da

delajo škodo. Znano je tudi, da ni mestna občina nekaj časa dovoljevala okoličanom saditi novih vinogradov po okolici, češ da se zaradi tega uničujejo mestni gozdovi. Iz starih zapiskov je razvidno, da je leta 1522 neki Jurij Brišček, kmet s Kontovela, hotel napraviti na svojem zemljišču vinograd, pa mu tega mestni očetje niso dovolili, vse dokler ni nanje pritislila sama cesarska oblast.«

»Nekje sem čital o glagolskem napisu v cerkvi Matere božje žalbije ob glavni cesti pod Kontovelom. Ti je kaj znano o tem, Stane?« se spomni France.

»O tem bi se dalo mnogo povedati,« pojasni ta. »Na kratko pa toliko: uporabo glagolice za slovenske vernike je dovolil papež Ivan VIII. že leta 880. Čez leta se je glagolica razširila ne samo po deželi, temveč tudi v Trstu samem. O napisu, ki ga omenjaš, piše naš zgodovinar Simon Rutar, da je nastal leta 1591. Rutar je ta podatek posnel iz »Edinosti« iz leta 1883. Sicer se je glagolica razširila in ohranila bolj v Istri. V Kopru so jo uporabljali še pred poldrugim stoletjem. V Ricmanjih so hranili mašno knjigo v gla-

golic, tiskano v Benetkah leta 1483. V 16., 17. in 18. stoletju so glagolico uporabljali tudi v pravnih listinah, npr. v Dolini. Urbarji, pisani v glagolici, so znani iz Boljunca in Socerba; razni napisi pa poleg tistih na Kontovelu tudi še v Lokvi, Dolini in drugod. Najzanimivejši je bil vsekorkor napis v glagolici v Trstu samem. Za mestno hišo si je tedanji mestni notar Kristoforo Cancellieri dal zgraditi lasten dom, imenovan Casa Conti. Na pročelju pa je dal vstaviti napis v glagolici

Kamen z napisom v glagolici se sedaj nahaja v muzejskem vrtu pri Sv. Justu. Napis je na spodaj ležečem kamnu

»Ste pa le visoki, Kontovelci!« bi rad podražil Boris Franceta, ki pa je imel odgovor kar pri rokah:

»Visoki nismo Kontovelci, le naši domovi so na visokem. Sicer smo le mali ljudje, ki so nas skopa narava in stalne neprilike napravile vztrajne, žilave, pa seveda tudi trmaste, saj nas sicer že zdavnaj ne bi bilo več! Prav taki smo, kakršni so vsi Kraševci, ki se hočejo obdržati. Raznih umetnikov in učenjakov zvenecih imen naša vas res ni dala. Našega Jaka Stoke ne omenja nobeno slovensko slovstvo, pa so njegove zabavne igrice *Boj za dom*, *Moč uniforme*, *Ne kliči vraga* in še neštete druge le šle po vseh kraških odrih

in prijetno zabavale našega človeka, zgaranega od težkega dela še vse do prve svetovne vojne.«

»Pa nunca Tonclja ne pozabi!« se namuzne Jušto.

»Ta pa ta! Ta bi bil kar prikladen za tržaškega *Jurja s pušo*. Posebno si je rad privoščil mestne škrice,« se zasmeje France.

Nekoč si je tržaški gospod zaželel spremljati nunca Tonclja na večerni ribolov. Sprva je pasel radovednost, pa ga je kmalu zmogla tema, da se je zdolgočasil. In — kaj je takemu gospodu prijetnejše kot ponorčevati se iz našega kmeta.

»Vane, kaj poznaš geografijo?« poškilil gospod.

»Ne, te šjore pa ne poznam!« pove nunc.

»Matematiko pa poznaš, kaj?« dreza meščan.

»Tudi te šjore še nisem srečal!« se napravi Vane skromnega.

»Jej, jej, Vane, pol življenja si izgubil,« se nasmehne gospod, Vane pa nič...

Medtem se dodobra stemni, da brilivka komaj sveti po majhnem čolnu.

»Šjor, ali znate plavati?« zaskrbi Vaneta.

»Ne!« je bil odrezavi odgovor.

»Joj, prejoj, šjor, nevihta se pripravljaj, pa boste izgubili kar celo življenje!« Vanetova zaskrbljenost je gospodu kar sapo vzela.

»No, burja vam pa tudi ne prizanaša!« poskuša Polde spraviti svojega prijatelja iz tira. Pa mu Kontovlec kar iz rokava strese:

»Nič drugačna ni, kakor opisuje Gradnik vašo nabrežinsko:

... v burji pomlad, ko da v zraku napete so strune,
poje s Čavna čez Kras v gradežanske lagune.

Ampak toliko sveta, kolikor ga vidiš od nas, ne ugledaš niti iz Nabrežine niti s kateregakoli kraja daleč naokoli. Kar stopi enkrat tja gor in se počasi obračaj okoli sebe: pred tabo se kar zvrsti svet tja do izliva Soče pri rtu Zdoba, do Gradeža in Barbane, vsa morska ravan do Pirana in Žalborne, odkoder ti mežika stari svetilnik; vsi istrski griči in hribi do Snežnika so ti kakor na dlan; prav tako tudi Nanos, če nima

pokrite Pleše z oblačno kapo; v pozni pomladi, ko pri nas že vse bujno raste in brsti, se ti leskeče s Triglava in premnogih drugih alpskih vršacev sneg.«

»Kaj pa misliš z Žalborno?« zmoti Boris navdušenega domačina.

»Seveda, moderni mladi svet! Žalborna je oni široki rt tam doli, ki mu danes pravite Savudrija,« se široko nasmeje France.

(Dalje prihodnjič)

Nasi mladi dopisniki

MOJA POT V SOLO

Stopim iz hiše na vrt, odprem vrtna vrata in že sem na cesti. S torbo, ki me malo teži, se odpravim proti šoli. Tedaj se odprejo vrata in s sosednjega vrta se vsuje gruča otrok — Amerikancev. Ti so precej smešno opravljeni. Na nogah jim plešejo galoše in plašči jim segajo čez kolena. Na glavah imajo prevelike kape. Stirinajst jih je in seveda starši ne morejo vseh lepo obleči. Ko si jih ogledam, se napotim naprej. Oči mi obstanejo na sosedovem vrtu. Tik za vrtnim voglom zagledam orjaškega psa Lampa, ki laja, da gre skozi ušesa. Pa kaj to! Kakšen koncert je takrat, ko se mu oglašajo psi z drugih vrtov. Stečem naprej in se ustavim. Pred menoj je glavna cesta in blizu je križišče. Obupano čakam, da se procesija avtomobilov razredči. Z veliko težavo pridem čez cesto in se napotim po stranski poti. Pred mano hodita neka gospa in njena hčerka. Ta gospa ima zelo smešno lastnost. Ko spremlja hčerko v šolo, ji vso pot pridiga. Kolikor razumem, je njeni hčerki ime Kristiana. Gospa namreč tako hitro govori, da je ni mogoče razumeti. Prehitim obe in se odpravim naprej. Precej časa so na obeh straneh ulice nasajena lepa drevesa s košatimi krošnjami. Na smetišču ob ulici se večkrat gostijo črni kosi, ki se me čisto nič ne boje. Na zidu ob poti je vsak dan zbrana vesela družčina: velik pes, majhna psica in rjava mačka. Menda se pomenkujejo. Iz nasprotne ulice, ki pelje v be-

gunsko naselje, večkrat pridrdra majhen voz, v katerega je vprežen majhen osliček. Z voza stopi mamka, ki pobira staro šaro. Večkrat osliček ostane sam in žalostno riga. Muhe mu sedajo na hrbet, zato se večkrat stresa in otepa z repom. Nasproti ulice stoji modra ograja. Vsakič, ko grem mimo, me obljata dva psa: eden je kodrast, drugi pa gladek in rjav. Ko ju gospodar okrega, utihneta. V nasprotni hiši stanuje Anka, učenka prvega razreda, ki me dobro pozna in se smejeva, kadar prideva skupaj. Iz iste hiše pride tudi neki deček, po imenu Maks, ki je sirota. Tudi pozimi nosi kratke hlače in hodi okrog brez plašča. Spet pripelje uličica z glavne ceste. Po tej vsak dan pricaplja mamka, ki vodi s seboj majhnega dečka. Vedno nekaj govori, a čudno, na primer: »Malo grjemo, pupazzo mio. Malo arie je zelu lepu!« Vsak dan se dušim od smeha. Na tlakovani ulici se večkrat ustavim. Opazujem lepe hiše s parki. Najlepša je hiša gospoda Podobnika. Okrog hiše se razprostira lep park. Na vrtu so lepo obrezana drevesa enakomernih oblik. Malo naprej od Podobnikove hiše je smetišče, kjer se gostijo mačke. Lastnica hiše, pri kateri je smetišče, vsak dan stoji na vrtu in zлага drva. Ko pridem mimo hiše, zagledam za voglom veliko stavbo rjave barve in z več okni. Stojim pred šolo in moja pot je končana.

Alenka Rebula

uč. V. razr. osn. š. na Opčinah

MOJA PSIČKA

Ko sem v počitnicah šla nekega dne iz trgovine, sem zapazila psičko, ki mi je sledila. Doma sem jo skušala zapoditi, a brez uspeha. Psička se je vsakokrat vrnila. Naposled smo jo privezali na vrh. Ponoči smo jo zaprli v drvarnico. Moj brat je bil psičke zelo vesel in ji je dal ime Lola. Že čez nekaj dni se je zelo privadila našega doma in ni hotela proč od hiše. Večkrat se je Lola skregala s sosedovo psičko Diano in z našo muco. Nekega jutra je pretrgala vrh in zbežala. Tekli smo za njo, a je nismo mogli uloviti. Sele proti poldnevu se je sama vrnila domov in se pustila privezati. Prišel je oktober in začela se je šola. Lola je zelo lajala, ko sem odhajala z bratom v šolo. Ker se je vedno prepirala z našo mucko, jo je nekega dne oče odpeljal proč, a naslednji dan se je Lola zopet vrnila. Že nekaj časa smo sedaj brez Lole, ker jo je mama izročila nekemu dečku, ki je mamo prosil, naj mu psičko daruje. Sedaj naša muca mirno čepi na hišnem pragu, ker se ne boji, da bi jo Lola motila.

Vera Caharija

dijakinja II. razr. ind. šole v Nabrezini

MOJE POČITNICE

Prav lepo sem preživela letošnje počitnice. Večkrat sem se šla kopat v Sesljan. V kopališču sem včasih srečala prijateljci Živo in Tanjo. Lepo smo se vse tri igrali z žogo. Nekega dne sem se s tetami odpeljala v Videm. Tega potovanja sem bila zelo vesela, ker sem se prvič v svojem življenju peljala z vlakom. Z menoj so bile tudi moje sestrične. Ko smo prišle v Videm, smo si ogledale postajo in mesto. V neki kavarni smo videle dve papigi, ki sta bili zelo smešni. Ko ju je gospodar ogovarjal, sta ponavljali njegove besede. Dne 15. avgusta sem šla z mamo in očkom v Bohinj. Tu sem videla zelo lepo jezero. Očka je najel čoln, s katerim smo se odpeljali po jezeru, v katerem je mnogo rib. Po kosilu smo si še ogledali slap Savico. Med potjo sem nabirala ciklame. Domov grede smo se ustavili še na Bledu. Sli smo na grad in z gradu ogledovali prekrasno okolico.

Irena Sosič

uč. III. razr. osn. š. na Opčinah

SLOVO LASTOVIC

Bilo je nekega jesenskega jutra, zadnje dni v septembru. Z mamo in bratom sem šla obiskat sorodnike v Jugoslavijo. Šli smo v Brestovico. Od Sesljana do Jamelj smo se peljali z avtobusom. Iz Jamelj smo pot nadaljevali peš. Cesta, ki pelje od Jamelj v Brestovico, je dolga skoraj pet kilometrov in se nahaja med dvema hriboma. Ob cesti so drogovi električne napeljave. Na električnih žicah je bilo mnogo lastovic. Priletele so iz notranjosti Jugoslavije in namenjene so bile v južne kraje. Bilo jih je na stotine. Toliko jih nisem še nikoli videla. Gotovo so priletele od daleč in v tem jutru so morda prvič počivale. Opazovala sem jih prav od blizu. Nekatere so glasno cvrčale, druge so si snažile perje, tretje so kimali in dremale. Prav nič niso bile plašne, to morda zato, ker so bile trudne. Ko sem bila že daleč, sem se ustavila in se še enkrat ozrla za lastovicami. Voščila sem jim srečno pot, spomladi pa srečno vrnitev v domača gnezda.

Nadja Leghissa

uč. V. razr. osn. š. v Sesljanu

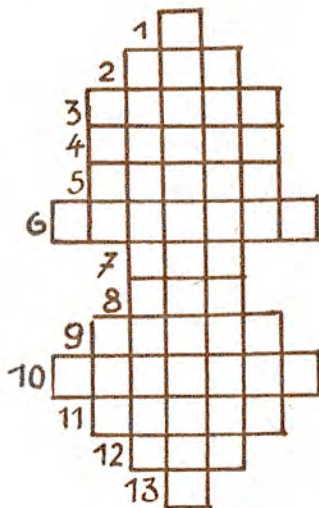
POZOR! V 1. številki Galeba je v eni izmed treh priobčenih ugank napaka, ki jo je uredništvo namenoma pustilo, in sicer zato, da preizkusi vaše znanje. V potopisu »Buči, buči, morje Adrijansko« pa je na strani 23. naveden napačen zgodovinski podatek, ki ne ustreza resnici. Ugotovite obe napaki in pravilne popravke pošljite uredništvu Galeba do 10. decembra t. l. Imena vseh, ki bodo poslali pravilne popravke, bodo žrebana. Izžrebanec bo prejel za nagrado mladinsko knjigo. Če vam bo iskanje napak delalo prehude preglavice, prosite za pomoč starše ali pa gg. učiteljice in učitelje!

Ali ste že slišali o tiskarskem škratu? Tiskarski škrat rad ponagaja stavcem. Včasih jim zamenja črke, besede in celo cele stavke. Tako je tiskarski škrat v prvih vrsticah pesmice »Naša mucka«, ki je bila priobčena v 1. številki Galeba, napravil pravo zgago. Pravilno mora pesmica začeti takole:

Mucica naša
lepo se obnaša:
mleko popije —
krožnik umije.
V kleti preži —
vse miške ulovi.

DIAMANT

Vodoravno: 1. soglasnik, 2. z njim žanjemo, 3. dan v tednu, 4. del dneva, 5. nasprotno od suh, 6. slovenska pokrajina, 7. z njim gledamo, 8. črn ptič, 9. zelo jezen, 10. poljska pot, 11. kuje železo, 12. na njem se drsamo, 13. soglasnik.

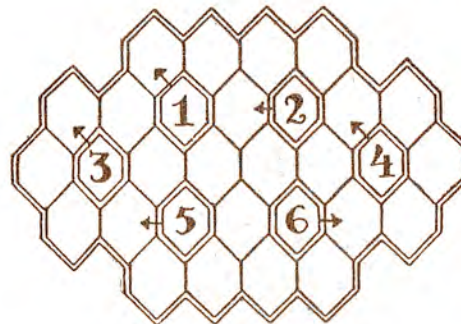
Navpično: po sredini bereš ime slovenskega pesnika, ki je umrl zelo mlad.

MAGIČNI KVADRAT

Vodoravno in navpično: 1. prostor za vstopanje, 2. vrh strehe, 3. športnik, ki goji tek, 4. del pohištva, 5. žig, štampljka.

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

SATOVNICA

Satovnico rešujemo tako, da vpisujemo besede okoli številke v smeri urinega kazalca. Beseda začne pri puščici.

Besede pomenijo: 1. mesto ob reki Neretvi, znano po svojem starem mostu, 2. človek, ki ne vidi, 3. ptič, 4. rodovitne, 5. udarec s palico, 6. novosti, vesti.

UGANKE
(*Vojan Arhar*)

Nosat,
zobat,
v džungli doma,
trobentati zna.

Grad iz žic,
poln bodic,
tihó čepi,
miške lovi.

Tiho v nočni mir
stopa bled pastir,
sredi črne trate
pase ovčke zlate.

Rešitve ugank sprejema uredništvo »Galeba«, Opčine pri Trstu - Opicina, Trieste, do 10. decembra t. l. Trije izžrebani reševalci bodo prejeli nagrado.

REŠITVE UGANK IZ 1. ŠTEVILKE

1. PREMESAJ ČRKE: 1. praznik, 2. drsanje, 3. nagrada, 4. Maribor, 5. poletje, 6. grablje. Na poljih, ki so označeni s krogci, bereš: *Zagreb*.

2. ZLOGOVNICA: 1. počasi, 2. lisjak, 3. zvezek, 4. solata, 5. šotori. Med dvojnima navpičnima črtama bereš pregovor: *Čas je zlato*.

3. UGANKE: 1. pajek, 2. knjiga, 3. vinski sodi.

4. PREČRTOVALNICA: Šolske potrebščine: svinčnik, ravnilo, zvezek, šilček, radirka in knjiga. Pregovor: *Dobra volja je najbolja*.

REŠITVE SO POSLALI: Miloš Jugovic, Rada Sosič, Adrijan Sosič, Darko Malalan, Alenka Starc, Viljem Ban, Darka Briščik, Žarko Fučka, Majda Artač, Lucija Ban, Tanja Malalan, Petrica Rauber, Irena Sosič, Mirela Zgonc, Sonja Komar, Darij Kante, Lučka Pečar in Tulij Hrovatin z **Opčin**; Marija Žužek, Nadja Pernari, Sonja Legiša, Franko Krmeč, Aurora Gabrovec, Vilma Sirca, Lidija Pernari, Vanda Petelin, Alfonz Okretič in Gracijela Terčon iz **Mavhinj**; Darko Gregori in Vlasta Bak iz **Padrič**; Marino Zollia, Dragica Stolf, Miloš Carli, Ivanka Mozetič, Vera Caharija in Peter Perič iz **Nabrežine**; Vesna Purger, Radojka Tul in Viljem Smotlak iz **Mačkovelj**; Vojko Lovriha, Adrijan Lovriha in Valter Ota iz **Doline**; Furlan Igor, Svetka Verginella in Klavdij Černjava iz **Gabrovca**; Stelio Giovannini in Giorgio Pipan iz **Rojana**; Nevenka Štoka, Majda Cibic in Nadja Carli s **Proseka**; Maja Pahor, Peter Svagelj, Lavra Pertot in Savino Bevilacqua iz **Barkovelj**; Irena Godnič, Lidija Colja in Nadja Leghissa iz **Sesljana**; Rožica Nadlišek in Ervin Gombač s **Katinare**; Boris Košuta in Erika Cossutta iz **Sv. Križa**; Nadja Kos, Dino Lovriha in Valter Mauri iz **Boljunca**; Zlatka Jelinčič, Gabrijel Ivančič, Vihra Kodrič in Sonja Zupančič iz **Trsta**.

IZZREBANI SO BILI: **Nevenka Štoka**, učenka V. razreda osnovne šole na Proseku, **Boris Košuta**, učenec V. razreda osnovne šole v Sv. Križu in **Vesna Purger**, učenka III. razreda osnovne šole v Mačkovljah. Za nagrado dobi vsak slovensko mladinsko knjigo.